

Περί Λογοκλοπής

1. Τι είναι η λογοκλοπή;

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) είναι αφοσιωμένο στα ιδεώδη την πνευματικής τιμιότητας και σέβεται την πνευματική ιδιοκτησία. Όλα τα μέλη της κοινότητας του ΕΑΠ αναμένεται να διεξάγουν την ακαδημαϊκή τους εργασία με τιμιότητα.

Η λέξη λογοκλοπή (plagiarism) προέρχεται από την Λατινική λέξη *plagiarius*, που σημαίνει «απαγωγέας». Όταν κάποιος προβαίνει σε λογοκλοπή κλέβει κάποιον, όχι μόνο τις ιδέες του. Σε αυτό το πνεύμα, στο παρόν κείμενο θα βρείτε πληροφορίες για το περιεχόμενο του όρου λογοκλοπή, τρόπους με τους οποίους μπορείτε να αποφύγετε την λογοκλοπή, ποιες είναι οι ποινές που επισύρει και ποιος επηρεάζεται από αυτήν.

Η λογοκλοπή είναι **η χρήση των ιδεών και των λέξεων τρίτων χωρίς αυτή να συνοδεύεται από ξεκάθαρη αναγνώριση¹ της πηγής αυτής της πληροφορίας**. Σημειώστε πως δεν έχει καμία σημασία εάν η μη αναγνώριση της πηγής είναι *εκούσια*. Κάθε έλλειψη αναγνώρισης, ακόμα και ακούσια, θεωρείται λογοκλοπή. Η λογοκλοπή δεν είναι ποτέ αποδεκτή στην ακαδημαϊκή γραφή.

Κάθε μορφή πληροφορίας απαιτεί αναγνώριση (αναφορά ή παραπομπή). Μια κοινή λανθασμένη αντίληψη είναι πως μόνο η ακριβής αντιγραφή λέξεων από μια έντυπη πηγή αποτελεί λογοκλοπή. Η απαίτηση αναγνώρισης πηγών είναι πολύ ευρύτερη. Πιο συγκεκριμένα, είναι σημαντικό να κατανοήσετε πως πρέπει να αναγνωρίζονται τόσο οι πηγές *ιδεών* – απόψεων, θεωριών, γεγονότων, κλπ. – όσο και *λέξεων*.

Οι πηγές ιδεών και λέξεων μπορεί να έχουν διαφορετική μορφή, καθεμία εκ των οποίων απαιτεί κατάλληλη αναγνώριση (αναφορά ή παραπομπή) προκειμένου να αποφευχθεί η λογοκλοπή. **Το παρόν κείμενο εστιάζει στην λογοκλοπή όπως αυτή παρουσιάζεται στις γραπτές εργασίες φοιτητών, όμως οι έννοιες που πραγματεύεται μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιονδήποτε τύπο πηγών.**

¹ Με τον όρο **ξεκάθαρη αναγνώριση** εννοούμε ότι η αναφορά ή παραπομπή να γίνεται μέσα στο κείμενο ή στο κάτω μέρος της σελίδας ή στο τέλος του κειμένου και να αναφέρεται πλήρως η πηγή στο τέλος της εργασίας στη βιβλιογραφία.

Οι πηγές πληροφοριών μπορούν να έχουν τη μορφή:

- προφορικού λόγου, όπως το περιεχόμενο συζητήσεων και συνεντεύξεων,
- γραπτού λόγου συμπεριλαμβανομένων μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) και περιεχομένου Ιστοσελίδων καθώς και δημοσιευμένων και έντυπων υλικών,
- πολυμέσων όπως ταινίες, μουσική και φωτογραφίες, και
- διαφορετικών μέσων έκφρασης ιδεών και στοιχείων, όπως στατιστικά δεδομένα, γραφήματα, σχεδιαγράμματα, πίνακες, χάρτες, κλπ.

2. Τύποι λογοκλοπής

Υπάρχουν δυο τύποι λογοκλοπής: α) η λογοκλοπή ολόκληρης πηγής και β) η μερική αντιγραφή.

Η **λογοκλοπή ολόκληρης πηγής** αναφέρεται στον ισχυρισμό πως το σύνολο της εργασίας ενός τρίτου είναι το αποτέλεσμα της δικής σας δουλειάς. Το συνηθέστερο παράδειγμα είναι όταν ένας φοιτητής «βάζει» το όνομα του σε μια εργασία που την έχει γράψει κάποιος άλλος. Η λογοκλοπή ολόκληρης πηγής περιλαμβάνει ακόμα τον ισχυρισμό πως είσαστε ο δημιουργός πληροφοριών όπως μια θεωρητική προσέγγιση, μια ερευνητική μεθοδολογία, ένα σχεδιάγραμμα ή ένα επιστημονικό θεώρημα. Παραδείγματα λογοκλοπής ολόκληρης πηγής περιλαμβάνουν την υποβολή:

- εργασίας ενός φίλου
- εργασίας που έχετε αγοράσει από τρίτους και έχει προετοιμαστεί από αυτούς
- εργασίας άρθρου που έχει δημοσιευτεί σε άλλη πηγή, όπως σε ένα επιστημονικό περιοδικό (journal) ή στο Διαδίκτυο.

Η **μερική αντιγραφή** λαμβάνει χώρα όταν οι ακριβείς λέξεις ή το ακριβές περιεχόμενο μιας πηγής εισάγονται ως μέρος της εργασίας σας χωρίς να προχωράτε σε κατάλληλη αναγνώριση (αναφορά ή παραπομπή) αυτής της πηγής. Παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- αντιγραφή και επικόλληση (cut and paste) από μια ηλεκτρονική πηγή
- αντιγραφή από μια έντυπη πηγή
- αυτολεξεί επανάληψη μιας συζήτησης, του περιεχομένου μιας συνέντευξης, κλπ.
- εισαγωγή μιας φωτογραφίας, ενός βίντεο, ή άλλου είδους πολυμέσων.

3. Εκούσια και ακούσια λογοκλοπή

Υπάρχει μια σημαντική διαφορά μεταξύ της εκούσιας προσπάθειας εξαπάτησης μέσω της λογοκλοπής και της ακούσιας λογοκλοπής. Επειδή η συγγραφή μιας εργασίας μπορεί να είναι μια πράξη συνεργασίας, οι φοιτητές που δεν έχουν προγενέστερη σχετική εμπειρία

μπορεί να έχουν σύγχυση σχετικά με την διαφορά μεταξύ συνεργασίας και λογοκλοπής. Οι ίδιοι φοιτητές λόγω της απειρίας τους μπορεί να υποβάλλουν εργασίες με αντιγραμμένα μέρη, χωρίς να έχουν την πρόθεση να εξαπατήσουν. Δυο σημαντικοί κανόνες πρέπει να ακολουθούνται προκειμένου να αποφευχθεί η ακούσια λογοκλοπή:

- Κάθε μορφή βοήθειας που δέχεστε από κάποιον άλλο, ή μια ιδέα ή ένα σχέδιο ενός τρίτου, πρέπει να αναγνωρίζεται μέσα στην εργασία σας.
- Εάν έχετε απορίες ή αμφιβολίες σχετικά με το ποιες πληροφορίες χρειάζεται να αναγνωρίζετε και ποιες όχι, να απευθύνεστε στο υπεύθυνο Μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΣΕΠ) του τμήματός σας.

4. Παράφραση

Πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν πως εκφράζοντας ένα κείμενο ή μια ιδέα με «δικές τους λέξεις» αποφεύγουν το ζήτημα της λογοκλοπής. Υπάρχει ένας επίσημος όρος που αναφέρεται στην έκφραση ιδεών τρίτων με «δικές σας λέξεις» – ονομάζεται «παράφραση». Συχνά ο σκοπός της παράφρασης είναι να απλοποιήσει ή να παρουσιάσει μια σύνοψη των ιδεών ενός συγγραφέα, καθιστώντας τις ιδέες αυτές περισσότερο κατανοητές. Μπορεί ακόμα να χρησιμοποιήσετε την παράφραση για να δώσετε έμφαση σε μια συγκεκριμένη ιδέα ή ακολουθία σκέψης από το γνήσιο κείμενο ενός συγγραφέα. Η παράφραση είναι αποδεκτή αλλά είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται η αρχική πηγή από την οποία προέρχονται οι ιδέες/πληροφορίες που παραφράζετε, ακόμα και στην περίπτωση που έχουν εκφραστεί σημαντικά διαφοροποιημένες.

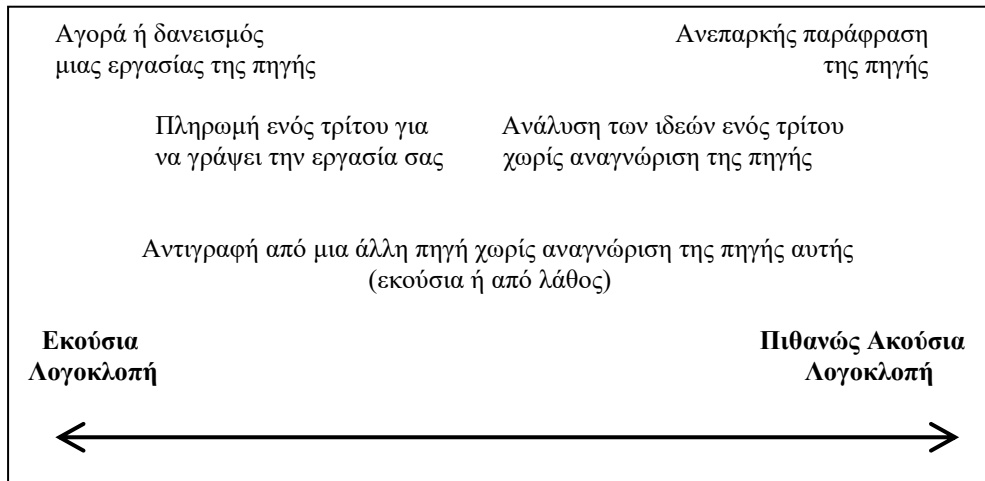
Είναι σημαντικό να είσαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν παραφράζετε μέρη ενός κειμένου. Η απλή παράφραση, όπου αντικαθίστανται μερικές λέξεις με άλλες συνώνυμες ή αλλάζει η σειρά της πρότασης, ουσιαστικά είναι συναφής με την άμεση αντιγραφή των λέξεων του συγγραφέα. Μια τέτοια προσπάθεια δεν είναι αρκετή ώστε να θεωρηθεί γνήσια παράφραση της ιδέας και θεωρείται μορφή λογοκλοπής. Η απλή παράφραση υποδηλώνει πως ο φοιτητής δεν έχει αναπτύξει εις βάθος κατανόηση του θέματος.

5. Πώς να αποφύγετε την λογοκλοπή

Πολύ συχνά υποθέτουμε πως όλοι όσοι υποπίπτουν στο παράπτωμα της λογοκλοπής προσπαθούν εκουσίως να εξαπατήσουν. Η αλήθεια είναι πως ένα μεγάλο μέρος της

λογοκλοπής οφείλεται στην απροσεξία ή στην έλλειψη κατανόησης της έννοιας της λογοκλοπής. Το ακόλουθο διάγραμμα αναπαριστά την λογοκλοπή σε έναν άξονα.

Διάγραμμα 1: Δράσεις που θεωρούνται λογοκλοπή

Καθώς κατά ένα σημαντικό μέρος η λογοκλοπή μπορεί να είναι ακούσια, ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθεί είναι η ανάπτυξη καλών συνηθειών ακαδημαϊκής συμπεριφοράς και γραφής και η εξοικείωση με τις έννοιες που αφορούν την λογοκλοπή:

- Φροντίστε να έχετε αρκετό χρόνο στην διάθεση σας ώστε να προσπαθήσετε για ένα καλό αποτέλεσμα. Οι φοιτητές που προσπαθούν να συγγράψουν μια εργασία την τελευταία στιγμή είναι πιο πιθανό να υποπέσουν σε λογοκλοπή γιατί η βιασύνη τους κάνει απρόσεχτους. Η έλλειψη χρόνου είναι επίσης το πρωταρχικό κίνητρο για την εκούσια λογοκλοπή που σκοπό έχει την εξαπάτηση.
- Ξαναδιαβάστε την εργασία σας με σκοπό την αναθεώρηση της. Μέσω της αναθεώρησης μπορείτε να διορθώσετε μέρη του κειμένου που είναι αποτέλεσμα λογοκλοπής.
- Ελέγξτε το κείμενο σας για λάθη. Ο έλεγχος μπορεί να σας βοηθήσει να βρείτε παραπομπές που πιθανώς να έχετε παραλείψει από απροσεξία.

Η χρήση των ιδεών τρίτων είναι ένα σημαντικό μέρος της ακαδημαϊκής εργασίας. Θεωρείται λογοκλοπή μόνο όταν δεν μνημονεύεται κατάλληλα η αρχική πηγή. Η χρήση του ίδιου υλικού τρίτων που μπορεί να χαρακτηριστεί ως λογοκλοπή εάν παρουσιαστεί με έναν λανθασμένο τρόπο, δεν θεωρείται λογοκλοπή εάν παρουσιαστεί σωστά.

Η ακούσια λογοκλοπή σχετίζεται ακόμα συχνά με τον τρόπο που κρατάτε σημειώσεις. Σκοπός των σημειώσεων σας πρέπει να είναι η καταγραφή όλων των πληροφοριών που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο τελικό έγγραφο που παραδίδετε. Όμως πολύ συχνά μπορεί

να μην γνωρίζετε εάν πράγματι θα χρησιμοποιήσετε μια πληροφορία μέχρις ότου να γράψετε το κείμενο σας – ώρες, ημέρες ή ακόμα και εβδομάδες αργότερα. Όταν έρθει ο καιρός να χρησιμοποιήσετε τις σημειώσεις σας, μπορεί να έχετε ξεχάσει την προέλευση τους, κατά πόσο έχετε αντιγράψει τις ακριβείς λέξεις του συγγραφέα, τις έχετε παραφράσει ή έχετε καταγράψει την δική σας επεξήγηση των πληροφοριών. Εάν η πηγή των πληροφοριών δεν έχει καταγραφεί λεπτομερώς είναι πολύ πιθανό να μην μπορέσετε να διαλευκάνετε αυτά τα ζητήματα, υποπίπτοντας σε ακούσια λογοκλοπή. Οι ακόλουθες στρατηγικές μπορούν να σας βοηθήσουν να αποφύγετε αυτά τα προβλήματα όταν κρατάτε σημειώσεις:

- Πάντοτε να περιλαμβάνονται πληροφορίες για την πηγή μαζί με τις πληροφορίες από αυτή την πηγή. Για παράδειγμα, εάν χρησιμοποιείτε φωτοτυπίες σημειώστε όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες της πηγής που χρησιμοποιείτε στο πάνω μέρος της πρώτης σελίδας των φωτοτυπιών.
- Χρησιμοποιείτε εισαγωγικά όταν αντιγράφετε αυτολεξεί κείμενο από μια πηγή. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε στυλό διαφορετικού χρώματος ή κάποιον άλλο κωδικό που θα σας επιτρέψει να αναγνωρίζετε την ακριβή αντιγραφή υλικού.
- Είναι προτιμότερο στις σημειώσεις σας να αντιγράφετε το κείμενο που επιθυμείτε όπως ακριβώς αυτό αναγράφεται στην πηγή που χρησιμοποιείτε. Είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσετε ένα ελαφρώς παραφρασμένο κείμενο αργότερα, όταν γράφετε την εργασία σας. Υπάρχει ο κίνδυνος της λογοκλοπής εάν δεν θυμόσατε ποιες λέξεις ανήκουν στον συγγραφέα και ποιες σε εσάς.
- Πολλές πηγές προτείνουν πως ο καλύτερος τρόπος να κρατάτε σημειώσεις είναι να μην κοιτάτε την πηγή σας, προκειμένου να είσατε σίγουροι πως γράφετε την δική σας επεξήγηση των ιδεών με δικές σας λέξεις. Όταν θα έχετε γράψει την δική σας εκδοχή, μπορείτε να ελέγξετε την αρχική πηγή για ακρίβεια.

Προσοχή πρέπει να δίνεται και στη χρήση αυτούσιου κειμένου μέσα στην εργασία σας:

- Η σωστή χρήση των εισαγωγικών είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αποφυγή της λογοκλοπής. Στις λέξεις που είναι ακριβές αντίγραφο του γνήσιου κειμένου πρέπει πάντα να χρησιμοποιούνται εισαγωγικά.
- Η χρήση αυτούσιου κειμένου σε εισαγωγικά προτείνεται όταν η αρχική διατύπωση του συγγραφέα εκφράζει την ιδέα τόσο καλά που δεν είναι δυνατόν να υπάρξει καλύτερη διατύπωση της. Πρόκειται για μια καλή συμβουλή. Δυστυχώς όμως οι φοιτητές που δεν έχουν εμπιστοσύνη στον τρόπο γραφής τους τείνουν να χρησιμοποιούν πολύ συχνά αυτούσιο κείμενο μέσα στις εργασίες τους, πιστεύοντας πως δεν μπορούν να βελτιώσουν την έκφραση του συγγραφέα. Ακόμα και στην περίπτωση που όλες οι πηγές των αυτούσιων κειμένων έχουν αναγνωριστεί από τον

φοιτητή, ο φοιτητής μπορεί να κατηγορηθεί για λογοκλοπή καθώς δεν έχει γράψει τίποτα καινούργιο.

- Η έκταση της παράθεσης αυτούσιου κειμένου πρέπει να είναι μικρή. – συνήθως μέχρι δύο σειρές κειμένου με όσο το δυνατόν λιγότερες λέξεις. Σε γενικές γραμμές, η παράθεση αυτούσιου κειμένου πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο.

6. Οι επιπτώσεις της λογοκλοπής

Ποιος βλάπτεται από την λογοκλοπή;

Ο φοιτητής

Η λογοκλοπή είναι μια πράξη που παρεμποδίζει τη μάθηση, που είναι ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο κάποιος φοιτητής εγγράφεται στο ΕΑΠ.

Οι άλλοι φοιτητές

Εκείνοι οι φοιτητές που εργάζονται σκληρά για να ολοκληρώσουν την εργασία τους μπορούν δικαίως να αισθάνονται αδικημένοι από εκείνους που δεν καταβάλουν την ίδια προσπάθεια και που επιχειρούν να κερδίσουν πλεονέκτημα στις βαθμολογίες τους με εξαπάτηση.

Οι διδάσκοντες

Οι διδάσκοντες αφιερώνουν πολύτιμο χρόνο και προσπάθεια στην προετοιμασία και διόρθωση των γραπτών εργασιών και στις συναντήσεις τους με τους φοιτητές. Εξαιτίας αυτών, ένας διδάσκοντας μπορεί δικαίως να θεωρεί πως αντιμετωπίζεται με ασέβεια από εκείνους που υποπίπτουν σε λογοκλοπή.

Τι βλάπτεται από την λογοκλοπή;

Η σχέση φοιτητών-διδασκόντων

Εάν οι διδάσκοντες δεν εμπιστεύονται τους φοιτητές τους δεν μπορούν να τους διδάξουν. Η λογοκλοπή μετατρέπει την σχέση φοιτητών-διδασκόντων σε μια σχέση παράβασης-ελέγχου, που συνεπάγεται το τέλος της μαθησιακής διαδικασίας.

Το εκπαιδευτικό κλίμα

Η λογοκλοπή αντικαθιστά την επιθυμία για μάθηση και την προσπάθεια με κυνισμό και έλλειψη εμπιστοσύνης.

Η φήμη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Οι μελλοντικοί εργοδότες θα διστάζουν να προσλάβουν φοιτητές από ένα πανεπιστήμιο του οποίου οι φοιτητές έχουν τη φήμη πως υποπίπτουν σε λογοκλοπή.

Η αξία των πτυχίων του ΕΑΠ

Οι φοιτητές που υποπίπτουν σε λογοκλοπή αποφοιτούν χωρίς να έχουν αποκτήσει σημαντικές γνώσεις και ικανότητες, μειώνοντας την αξία της εκπαίδευσης που προσφέρει το ΕΑΠ.